

Kansainvälinen Silta

**Raportti Irlannin ja Pohjois-Irlannin Opintomatkasta
23.-27.5.2007**

RAPORTTI OPINTOMATKASTA IRLANTIIN JA POHJOIS-IRLANTIIN 23.-27.5.2007

TARKOITUS

Löytää uusia yhteistyön muotoja Irlannin ja Pohjois-Irlannin kanssa sekä tutustua paikalliseen toimintaryhmä työhön.

OSALLISTUJAT

Kansainvälinen Silta –hankkeen mukana olivat:

Jaana Mälkki, kv-Silta projektipäällikkö

Outi Lähteelahti, Kv-Silta hankkeen koulutuksesta

Tarja-Helena Starcke, ” ”

Annemari Rasila, ” ”

TAUSTAA

Karhuseutu Maailmalle hankkeen aikana Noormarkun Yrittäjien Kasvu-hankkeelle kumppani löytyi Pohjois-Irlannista; North Antrim Leader toimintaryhmä. Kansainvälinen Silta hankkeen aikana yhteistyötä toimintaryhmän kanssa on kehitetty ja viety eteenpäin. Mukana opintomatalla oli osallistujia kahdesta hankkeesta ja tavoitteitakin oli kahdenlaisia. Yrittäjien kasvu-hankkeen puitteissa yrittäjät tapasivat vastaavia yrittäjiä ja Kv-silta hankkeen puitteissa tavattiin mahdollisia yhteistyötahoja.

TOIMINTARYHMÄT

Imeall Trà Teo on kolmen toimintaryhmän muodostama kattotoimintaryhmä. Kaksi toimintaryhmää Udaras na Gaeltachta ja MFG= leader programme in Donegal ovat Irlannista ja kolmas toimintaryhmä North Antrim Leader Pohjois-Irlannista. Muodostamalla ”kattotoimintaryhmän” ovat usein kolme vaadittavaa partneria jo olemassa. Kattotoimintaryhmä hyödyntää kaikkia muitakin mahdollisia rahoitusohjelmia kuin leaderiä. Ryhmämme tutustui kahteen maahan ja kahteen toimintaryhmään; MFG ja North Antrim Leader. Heidän leader

teemanaan on yrittäjyyden kehittäminen, minkä vuoksi he rahoittavatkin vain yrityshankkeita, eikä ollenkaan kehittämishankkeita.

POHJOIS-IRLANTI

TORSTAI 24.5

North Antrim Community Network esittely vapaaehtoisyhdistyksiä Breige Conway, joka toimii koordinaattorina, kertoi Irlannissa olevan yli 4500 vapaaehtoisyhdistystä. 45% toiminnasta rahoitetaan valtion rahoin. Cushendall kehittämissyhdystys on osin vapaaehtoisten ja osin kunnan toimijoiden ylläpitämä ja se keskittyy ympäristö- ja sosiaalisiin kysymyksiin. Ongelmia on esim. nuorison, liikenteen, epäsosiaalisen aineksen kanssa. Toiminnan ongelmakohtia ovat lyhytaikainen rahoitus, jonka vuoksi on vaikea pitää kiinni hyvistä työntekijöistä ja suunnitella pitkäkantoisia asioita. Vaikeuksia on ollut myös nuorison aktivoimisessa, se on kiinnostunut lähes yksinomaan urheilusta.

Jack Chestnut, joka toimii projektin vetäjänä.

”CVNI ja vapaaehtoinen kokemus”

Hän on vastuussa ympäristöhankkeista, joita on tehty useita paikallisesti. Työvoimana on ollut lapsia, vammaisia, sosiaalisia ongelmia omaavia henkilöitä, työttömiä – jopa aivovammapotilaita, masennuksesta kärsiviä, nuorisorikollisia jne. Luonnossa toimiminen on hyvin terapeutista, sanoo Chestnut. Luontotalkoiden tarkoituksena on auttaa kotoperäisten kasvien elinmahdollisuuksia, samalla talkooväki oppii luonnosta kasveista. Projekti on tehnyt lasten kanssa puutarhoja. Lapset saavat itse päättää, mitä he haluavat viljellä. Rahoitus tukee mielellään aloitusta ja hankkeen luomista,

muttei niinkään pitkällä tähtäimellä. Irlannissa on eroosio-ongelma. Vain 6% maan pinta-alasta on metsää ja siitäkin vain 1,5% on luonnonvaraisille lajeille hyödyllistä. Hankkeella on puiden lisäämiseksi taimitarha. Puuntaimia käydään istuttamassa eurooppalaisten vapaaehtoisten avulla. On kuitenkin vaikeaa pitää ihmisiä aktiivisesti mukana vuodesta toiseen. Yksi hanke on aloittanut kompostoinnin ”tyhjistä”.

Eamonn Mathews, joka toimii **North Antrim Leader toimintaryhmässä**, kertoi paikallisista hankkeista, jotka olivat onnistuneet .....rahoituksen avulla. Luomutuotteista oli tuotantoa; luomumaitoa, -jätelöä, -suklaata, -vihanneksia. Ongelmana on yhteistyön puuttuminen elintarvikkeiden tuottajien ja niiden myyjien välillä – verkostoa tarvittaisiin. Moottoripyöräturismiin on oma hanke, joka on suosittu alan harrastajien keskuudessa. Eamonn luonnehti aloitettuja hankkeita menestystarinana.

**Eileen McAuley ja Mary Blaney (mary.blaney@btopenworld.com)
historiallisesta seurasta: Glens Historical Society - looks at local history
(nettisivut osoitteessa: www.antrimhistory.net)**

Eileen ja Mary kertoivat paikallishistorian keruuseen liittyvistä hankkeista, joita heillä on ollut. Heillä on kiinnostusta muistitietohistoriaan (oral history), vanhojen valokuvien ja esim. kirjeiden keräämiseen; paikallishistorian tallentamiseen ja sen siirtämiseen lapsille ja nuorille. Heillä oli ollut tapahtumia, joissa oli esim. etsitty maastosta johtolankoja siitä, miltä maisema on ennen näyttänyt. He olivat myös innostaneet lapsia haastattelemaan vanhempiaan tai muita ihmisiä siitä, millaista elämä on ennen ollut. Oli tarkasteltu eri aikojen karttoja, joiden pohjalta voitiin saada selville, miten asiat ovat muuttuneet. Internet-sivuille on tallennettu vanhoja valokuvia, haastatteluja, luentoja ym. Lisäksi Eileen ja Mary kertoivat historiallisista tapahtumista, joissa oli herätelty henkiin vanhoja käsityötaitoja, perinteisiä pelejä, tansseja ja tarinankerrontaa (storytelling). Lapset ovat myös esiintyneet joissain tilaisuuksissa. Projektin päätteeksi tuotettiin kaksi kirjaa. Lisäksi ajatuksena on ollut luoda paikallishistorian opetuspaketti, jota opettajien olisi helppo hyödyntää. Todella mielenkiintoinen ja hyödyllinen puheenvuoro. Samantapaista hankeideaa Outi Lähteenlahti oli juuri pyöritellyt mielessään, joten oli todella mielenkiintoista kuulla projekteista ja vieraila heidän nettisivuillaan myöhemmin.

Imeall Tra-funder for cultural projects – Iirin kielen elvyttämiseen liittyviä kulttuuriprojekteja esitteli Gerry McGlynn

Hän kertoi, että tällä hetkellä noin 35 000 lasten opiskelee iirin kielellä. Iirinkielellä julkaistaan lehtiä, on tv-kanava, kurssseja. Kieli on säilynyt erityisesti Länsi-Irlannissa. Järjestetään myös perhelomia, joilla voi opiskella iirinkieltä ja tarkoituksena on luoda kokonaisia kulttuurisia elämyksiä; musiikki, urheilu, vanhemmille illalla pubissa musiikkia. On hyödynnetty vanhoja valokuvia, niistä on tarkasteltu esim. miten ihmiset pukeutuneet ennen, on järjestetty esityksiä siitä, millaista elämä 1600-luvulla on ollut.

Lisäksi vierailimme Broughsanessa, jossa oli myös yritysprojekteista kiinnostunut ryhmä ja ranskalaisten ryhmä kuuntelemassa. Meille kerrottiin alueen kunnallisista kehitysprojekteista.

IRLANTI

Torstai-iltana siirryimme Länsi-Irlantiin MFG:n eli Donegalin Leader-ryhmän vieraaksi Gortahorkin kylään. Torstai-iltana tutustuimme illallisella seuraaviin henkilöihin:

- Cathal McSuibhne, joka on Udaras na Gaeltachtan paikallinen johtaja, tämä järjestö on iirinkielisten alueiden yhteinen järjestö, jonka toiminta ulottuu valtioiden rajojen ylitse, puh: 00 353 74 95 31200
- Bearnat O`Gallchoblaire, MFG:n chair (puheenjohtaja?)
- Eithne Nic Lochlainn, Donegalin Leader-ohjelman eli MFG:n paikallinen johtaja, puh: 00 353 74 95 32017
- David O`Neill, Programme manager/Marine Leisure Office
- Bridanne Hefferman, toimistotyöntekijä
- Barney McLoughlin, hotellin johtaja

PERJANTAI 25.5

Lähiruokaa

Vierailu MFG food project, johon kuuluu kolme eri ruoantuottajaa.

Luomukasvihuone, jossa viljellään tavanomaisia ja hieman erikoisempiakin vihanneksia ja kasviksia; juureksia, erilaisia salaatteja, yrttejä, valkosipulia, papuja jne. Eithne Nic Lochlainn kertoi luomutuotannon ja jätteenkäsittelyn kehityksestä Irlannissa, esim. biojätteenkäsittelyyn kehitetystä uudesta laitteesta. Kasvihuone työllistää myös pitkäaikaistyöttömiä. Työntekijöitä on kolmisenkymmentä. Luomutuotantoa esitteli Seamus McSuibhne, joka on .....

Interrect on eräänlainen yrityshautomo, jonka keittiötiloissa on kaksi yksityisyrittäjänäistä. Toinen heistä tekee hilloja ja chutneja omien reseptiensä mukaan. Hänen hillonsa ovat niin suosittuja, että niitä menisi kaupaksi enemmänkin kuin hän ehtii tekemään. Hän on kuitenkin niin erikoistunut hilloihinsa, ettei halua palkata ketään ulkopuolista, vaikka työllistämiseksi olisi mahdollisuuksia. Toinen pienyrittäjä tekee suklaata; erilaisia konvehteja yms. Joulun aikoihin naiset tekevät yhteisiä herkkukoreja, joissa on heidän kuuluisia hillojaan ja suklaitaan, ja myyvät niitä markkinoilla.

Kaikkien näiden projektien aloittamiseen on käytetty EU-rahoitusta (minkä nimistä tarkalleen ei kerrottu), ja niistä on kehittynyt tuottavaa toimintaa, joka on työllistänyt paikallisia.

Turistikohteita

Siirryimme ihaillemaan mahtavia maisemia Atlantin rannalle Machaire Rabbhartaigh –rannalle. David O’Neill (Programme manager/Marine Leisure Office in Imeall Tra) kertoi, että rantaa voisi enemmänkin hyödyntää turismissa. Ihmisiä oli hyvin vähän paikan kauneuteen nähden. Vetovoimaa saattaa vähentää kylmä tuuli ja syrjäinen sijainti.

Toinen turisteille suunnattu kohde oli **Ionad Cois Locha**; jossa oli paikallisten luonnonnähtävyyksien; järven ja vuoren luona sijainneen talon luo luotu kulttuuria ja viihdettä tarjoava paikka. Lapsille ja aikuisille oli paljon erilaisia aktiviteettimahdollisuuksia, mm. pieni kotieläinpuisto, melontaa jne. Paikan johtaja Seamus Gallagher kertoi ja näytti vanhanaikaisilla rukilla ja kangaspuilla, miten tweediä kudotaan. Talo oli kolmen kuuluisan tweediä valmistaneen sisaruksen vanha kotitalo. Se oli säilytetty museona, johon vierailijat saivat mennä sisään katsomaan, ja Gallagher kertoi sisarusten vaiheista. Hän kertoi myös koko paikan toiminnasta yrityksenä; mikä on kannattanut ja mikä ei, esim. hevosten pito ratsastusta varten ei ole kannattanut. Tuottoisin osa yritystä on matkamuiستokauppa. Kävijöitä on n. 400 päivässä, ruuhkaisimpina aikoina voi olla jopa 700 päivässä. Työntekijöitä on 32, sesonkiaikaan 42. Järvellä kävimme pienellä veneretkellä, jolla opas kertoi paikan ja alueen historiaa.

Hän suositteli patikoimista vuoren huipulle, josta kirkkaana päivänä olisi hyvät näköalat.

YLEISTÄ

I = Irlanti

PI = Pohjois-Irlanti

Maisemat

Metsiä tai järviä ei ole. Puut on kaikki hakattu sukupuuttoon aikoinaan. Ja nyt sitten valtion metsäinstituutti on istuttanut havupuita. Heidän mielestään paras tapa on istuttaa ne noin metrin välein (3 ft eli 1 yrd). Näin ne kasvavat nopeasti ylöspäin ja tuottavat pitkiä runkoja kasvamatta sivuille. Meidän mielestämme tietysti oudon näköistä. Puut näyttivät minun silmääni sairailta, oksia vain siellä täällä eikä yhtään aluskasvullisuutta. Tarpeen tullen sitten avohakataan osa tästä metsästä ja istutetaan saman kaavan mukaan uutta tilalle. Metsäalueet ovat merkityt liikennemerkkein ”metsäpuisto”.

Tapaamamme irlantilaiset tuntuivat kovinkin omaperäisiltä. Vaihdoin itä-länsi siirtymisen aikana (noin 5 tuntia) kuljettajaa puolivälissä. Toisen mielestä metsät ovat hyvin näin, toisen mielestä jostain pitäisi löytyä ”koi” tai joku muu elukka, joka söisi kaikki nuo metsät ja luonto palautuisi ennalleen. Näistä metsistä ei ole iloa silmälle eikä hyötyä taloudellisesti, ne eivät tuo työpaikkoja. (Itsekseenkö ne puut istuvat, muuttuvat haloiksi?).

Talojen katot ovat PI:ssä pelkästään suorita harjakattoja. Belfastin ja Dublinin välillä huomasi harjakattoja, joitten kanssa oli kikkailta. Harjaa oli suuntaan jos toiseenkin ja sitten vielä pieni pätkä korkeammalla tai matalammalla kuin muut osat. Talojen pihat vaikuttavat autioilta. Joka tontin laidalla on aita, polvenkorkuinen tai sitten pensasaita. Keskellä nurmikko eikä mitään puita tai puskia. Varsinkin länsirannikolla on mahdoton saada kasvamaan mitään. Mereltä tuleva tuuli repii kaiken kuoliaaksi.

Opimme myös uusia sanoja. Käännöskirjallisuudessa esiintyvä sana ”nummi” (moor engl. Bog irl.) on ihan luonnon muovaama ruohikko. Pikkukasvillisuutta. Marskimaa on taas jonkun sortin märkä suoalue. Ei kasvillisuutta, jonkun sortin kaislaa tai ruohoa .

Laitumet alkoivat tien vierestä ja nousivat ylös kukkuloiden puoliväliin. Kukin laidun oli reunustettu joko kiviaidalla tai jollain kasvavalla, jota eivät syö sen paremmin lehmät, hevoset kuin lampaatkaan. Joltain kuukulan laelta näkymä oli kuin shakkiruudutettu maisema.

Autolla ajaessa melkein koko matkan oli maatila maatalon vieressä. Isompia kaupunkeja lukuunottamatta talot olivat harvaksen. Mutta niitä oli koko ajan. Ei mitään metsikköä kylien välissä.

Liikenteestä

Rappusissa, katukäytävällä ja ihan kuljetaan vasenta puolta. Tämä on syytä muistaa myös ovista kulkiessa. Kahdesta oven puolikkaasta muista käyttää sitä vasenta.

I:n autojen rekisterikilvistä näkyy käyttöönottovuosi—paikkakunta— ja sitten varsinainen numero. PI:ssä kilvet ovat edessä musta-valkoisia ja takana keltainen isompi. Autoa on halvempi pitää PI:n rekisterissä, pienemmät verot ja muut maksut.

Pubissa

Virallisesti Pubit menevät kiinni klo 23:00. Mutta käytännössä on Pubeja, jotka toimivat toisin. Valomerkki tulee kyllä oikeaan aikaan, mutta se tulee tulkita ”Ostakaa nyt pöytä täyteen. Emme myy enää tämän jälkeen. Mutta ilo jatkuu”.

Irkut ovat innokkaita tanssimaan. Niitä omia tanssejaan. Mekin olimme tanssilattialla. Tosin meillä ei ollut vaalean harmaata aavistustakaan, miten piti tanssia, mutta hauskaa meillä oli. Taisi olla Irkuillakin.

Kesken tuon tanssi-illan, ilman minkäänlaista ennakkovaroitusta, puhetta tai muuta, koko väki nousi seisomaan ja alkoi laulaa. Me tietysti olimme kuin hölmö H aapisen nurkassa. Se oli Irlannin kansallishymni.

Alkoholin annoskoko on 6 cl.

Irkut eivät vielä ole keksineet wc-paperitelinettä. Rulla on jossain hyllyllä tai patterin päällä. Toinen outo asia on vedensekoitin. Suihkusysteemejä on monta. Kaksi hanaa, josta sitten säätelet. Suihkuun tulee tosi kylmää ja tosi kuumaa. Tai saattaa olla vipustaaki seinällä. Siitä laitat suihkun käyntiin ja säätelet lämpötilan. Näistä kaahdesta oli vain yksi poikkeus. Hotellissa, jossa yövyimme viimeksi.

Muuten vaan

Kokonaiset 4 päivää saimme olla näissä maissa, vuoron perään kummassakin. Minkäänlaista sotaa ei heillä ole ollut, ainoastaan ”hankaluuksia”. Vuodesta –69 alkaen on diskriminoitu työn saannissa ja sen pitämisessä uskonnon takia. Mutta nyt se on loppu ja on otettu iso askel alueen yhtenäisen kehittämisen eteen. Turisti voisi helposti mieltää PI + I alueen yhdeksi valtioksi. Rajoja ei ole näkyvillä kuin kartalla. Pieniä eroja kuitenkin; PI:ssä on käytössä mailit, punnat, unssit ja I käyttää eurooppalaisia mittoja sekä Euroja.

Matkalla seurasimme kartasta, mihin meitä viedään. Kuljettaja sanoi, että seuraava kaupunki on Derry. Emme löytäneet sitä kartalta. Sitten hän kertoi, että hän on katolinen, joten hän ei käytä sanaa ”londonderry” vaikka se onkin kartalla. Tuntuu hassulta uskonnollisin perustein. Mutta toisaalta, sanommehan mekin PORI, vaikka vieraan kartta olisi painettu ruotsiksi.

Jos nyt onkin virallisesti poistettu uskonto hankaluuksien aiheuttajana, niin arvatenkin näistä vastakkaisista mielipiteistä saattaa muodostua mielenkiintoisia keskusteluja. Iiriin kielen asema on vakiintumatonta. I:n länsirannikolla on noin 8 kuntaa, joissa Iiri on virallinen kieli. Toisissa on niin ja näin ja sitten on alueita, joissa englantia on oikeastaan ainoa käytössä oleva kieli. Tulevaisuus näyttää.

Pienen kotimaamme velvoitteiden mukaisesti esiinnyimme ihmisiksi ja annoimme täsmätietoa omasta maastamme. Nyt kaikki Irkut tietävät, että suomalaisilla on tapana tanssia alasti jääkarhujen kanssa. Näin toimivat oikeat suomen lähettiläät.

Pikkutietoa

Mitenkä Irlannissa korjataan virhe kassassa? Jos kassakirjan saldo näyttää 138,- mutta laatikossa on vain 128,-, niin vedetään kolme paksua viivaa kirjaan 138,- päälle ja kaikki on OK. Näinhän sitä pitää suhtautua.

”Oi, katsokaa tuolla rinteellä, miten ihania koiria!!”

”Ne on lamapaita”

Meille järjestettiin myös tapaaminen hummerien kanssa. Isossa altaassa, noin 7 vuotiaita. Saksissa vahvat kumilenkit. Pidetään ilman ruokaa. Ja lähetetään sitten ympäri maailmaa kuriiripostina. Kun kalastaja saa merrasta hummerin, joka on liian pieni, niin hän katkaisee siltä yhden jalan ja heittää takaisin. Mitähän iloa siitä on, että tietää saman hummerin joskus joutuneen pyydykseen pienenäkin. TH itkeäryysti monta tuntia nämä seikat kuultuaan.

Jaanan unelma ei tainnut täytyä sen paremmin. Hän tahtoi silittää pientä karitsaa. Pysähdyimme muutaman kerran, mutta aina ne juoksivat karkuun. Oi voi.

Irlantilainen tapa puhua on hakkaavan nopeaa. Ensi hetkessä teimme sopimuksen, että kukin meistä ymmärtää 25 %, niin kyllä se sitten riittää. Ja suoraan sanoen, ihan loppupäivänä melkein kaikki asiat selvisivät ilman eri kysymistä.

Sähkö on 110 V. Jos haluat ladata kameran, tietokoneen tai puhelimen, niin käytä kylpyhuoneen lampussa olevaa pistorasiaa. Ja muista jättää valo päälle. Tai sitten pyydä hotellin vastaanotosta adapteri. Empiirisen tiedon perusteella ne toimivat joka toisessa hotellissa.

Aamiainen oli joka hotellissa monipuolinen. Monenlaista viljavalmistetta, tuoremehuja montakin sorttia. Irlantilainen aamiainen aina tilattiin. Pekonia, paistettua tomaattia, munaa, vanukkaista ja makkaroita. Vapaasti saatavilla paahtoleipää, marmeladia ja hunajaa. Teekannu tuotiin pöytään, kahvi piti tilata. Juustoa ei ollut yhdelläkään aamiaisella.

Ilta-ateriat olivat aina sen 3 lajia. Yhtä jäin ihmettelemään. Miksiköhän tarjoilijan piti kastike kaataa kulhosta asiakkaan lautaselle. Miksiköhän kulhoa ei voinut jättää siihen vaan pöydälle kuten jätettiin viinipullot ja vesikannu, itse otettavaksi.

TULOKSIA

Jaana Mälkki:

Tutustuin kahden maan toimintaryhmien käytäntöön sekä heidän hankkeisiinsa. Neuvottelimme mahdollisista yhteistyöstä North Antrim Leader Andrew Mc Alisterin kanssa mahdollisesta Interreg 3 hankkeesta, johon etsivät yhteistyökumppaneita. Irlannin MFG:n Davidin O`Neillin kanssa keskustelimme mahdollisesta vesiaktiiviteetteihin liittyvästä yhteistyöstä. Karhuseudun alueella kumppania vastaaviin etsii kaksi yhdistystä. David tulee vastavierailulle loppukesästä tai syksyllä, jolloin jatkamme neuvotteluja.

Outi Lähteenlahti:

Annemari Rasila:

Tarja-Helena Starcke:

Raportin ovat laatineet yhteistyössä: Outi Lähteenlahti, Annemari Rasila, Tarja-Helena Starcke, Jaana Mälkki

